

ULKOASIAINMINISTERIÖ
Poliittinen osasto
POL-50

LÄHETE
06.09.2013

HEL8048-5

Eduskunta
Ulkoasiainvaliokunta

Viite UTP 22/2013vp

Asia

Ulkoasiainhallinnon uusi YK-strategia

Valiokunnalle lähetetään oheisena perustuslain 97 §:n nojalla katsaus ulkoasiainhallinnon uuteen YK-strategiaan.

Yksikön päällikkö

Katri Viinikka

Liitteet

Muistio

Erillinen sivu elektronisen version käsittelyyn:

Poliittinen osasto

POL-50 Katri Viinikka

Asiasanat YK ASIAT

Hoitaa POL-50

Hoitaa UE

Koordinoi

Tiedoksi

AVS-KEO; AVS-POL; AVS-TUO; EKMI-00; KEMI-00; KEO-01; KEO-02; KEO-10; KEO-40;
KEO-60; KEO-70; OIK-01; OIK-10; POL-01; POL-02; POL-20; POL-40; STU-00; UMI-00;
VNEUS; VSI-00
GEN; YKE
TPK; VNK

Laatija jakanut

ULKOASIAINHALLINNON UUSI YK-STRATEGIA

Ulkoasiainhallinnon uusi YK-strategia julkistettiin 17.7.2013. Edellinen strategia oli toukokuulta 2008. Hallitusohjelmassa mainitun päivittämisen sijaan strategia päätettiin lokakuun 2012 turvallisuusneuvostovaalin jälkeen uudistaa.

Uusi YK-strategia koostuu kahdesta toisiaan täydentävästä ja tukevasta asiakirjasta, varsinaisesta strategiasta ja toimintaohjelmasta. Toimintaohjelma antaa kattavan ja kokonaisvaltaisen kuvan siitä, mitä Suomi tekee YK:ssa. Varsinainen strategia määrittelee ne teemat, joihin Suomi lähitulevaisuudessa YK:ssa erityisesti panostaa. YK:n asialista on erittäin laaja, eikä Suomen ole mielekästä osallistua kaikkien asioiden käsittelyyn ja panostaa kaikkeen samalla voimakkuudella, vaan on tehtävä valintoja. Suomen tulee konkreettisessa työssä YK:ssa keskittyä erityisesti sellaisiin asiakokonaisuuksiin, joihin voimme tuoda selkeimmin lisäarvoa ja joiden edistämiseksi meillä on omiin kokemuksiimme ja aikaisempaan toimintaamme perustuvaa uskottavuutta sekä joiden kautta voimme edistää meille kaikkein tärkeimpiä arvoja ja tavoitteita.

Strategiassa painottuu näkökulma, että globaalin kehityksen saattaminen kestäväälle pohjalle on ihmiskunnan suurin yhteinen haaste. Siihen vastaamisessa YK:lla on avainrooli. Tarvitaan moniulotteisia toimia, jotka kattavat kaikki YK:n pilarit. Suomi pitää tärkeänä, että myös rauha ja turvallisuus sekä ihmisoikeudet, demokratia ja oikeusvaltio otetaan huomioon kehityksen ja ympäristön ohella uusissa kestävän kehityksen tavoitteissa.

YK:n toimintaa on viime vuosina monissa asioissa leimannut vastakkainasettelu globaalin pohjoisen ja etelän välillä. Samalla ns. nousevat vallat vaativat itselleen enemmän sananvaltaa kansainvälisessä järjestelmässä. Tässä tilanteessa perinteiset maaryhmärajat ylittävien kumppanuuksien merkitys korostuu. Tulevina vuosina Suomi pyrkii panostamaan tällaisiin kumppanuuksiin entistä enemmän.

Suomen tärkein viiteryhmä YK:ssa on Euroopan unioni. Suomi pyrkii aktiivisesti vaikuttamaan EU:n yhteisiin kantoihin, toimii niiden mukaisesti ja tähtää EU:n yhteisen äänen vahvistamiseen. Myös YK:ssa EU:n yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka on kuitenkin toteutunut vaihtelevasti. Esimerkiksi turvallisuusneuvoston toimintaan yhteinen ulko- ja turvallisuuspolitiikka ei ulotu lainkaan.

Pohjoismaat ovat Suomelle perinteisesti tärkeä viiteryhmä. Pohjoismainen yhteistyö YK-asioissa tähtää yhteisten arvojen edistämiseen ja vaikuttamisen tehostamiseen. Pohjoismaiden vahvaa panosta YK:n toimintaan on perinteisesti arvostettu. Toisaalta Pohjoismaiden viimeaikaiset tappiot tärkeissä YK-vaaleissa osoittavat, että Pohjoismaiden maine ei välttämättä kanna samalla tavoin kuin aikaisemmin. Pohjoismaiden tulee jatkossa entistä tarkemmin miettiä, miten ne pystyvät edistämään tärkeiksi kokemiaan arvoja.

Uuden YK-strategian mukaisesti Suomi keskittyy YK:ssa neljään kärkiteemaan. Ne ovat konfliktien ennaltaehkäisy ja ratkaiseminen, sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen, demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen sekä äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja kestävän kehityksen edistäminen. Kärkiteemat tukevat toisiaan ja toimivat myös välineinä toistensa saavuttamiselle.

Konfliktien ennaltaehkäisy ja ratkaiseminen: Suomi tähtää siihen, että rauhanvälityksen normatiivinen pohja YK:ssa vahvistuu edelleen ja siihen osoitetaan enemmän resursseja. Suomi vetää rauhavälityksen ystävryhmää yhdessä Turkin kanssa. Toiseksi Suomi tähtää poliittisten operaatioiden roolin vahvistamiseen YK:n kriisinhallinnassa. Suomi tavoittelee poliittisten operaatioiden osalta johtoroolia yhdessä Meksikon kanssa. Kolmanneksi Suomi panostaa suojeluvastuun tuen vahvistamiseen ja käsitteen vakiinnuttamiseen kansainvälisesti.

Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen: Tämä on Suomen kärkiteema ihmisoikeuksien alalla YK:ssa. Suomi panostaa naisten poliittisen ja taloudellisen aseman vahvistamiseen, jossa rahoitus YK:n tasa-arvojärjestö UN Womenille on keskeinen instrumentti. Toiseksi Suomi vahvistaa turvallisuusneuvoston päätöslauselma 1325:n (naiset, rauha ja turvallisuus) toimeenpanoa. Kolmanneksi Suomi tukee seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien toteutumista.

Demokraattisten instituutioiden ja oikeusvaltiokehityksen tukeminen: Suomi pyrkii tämän näkökulman vahvistamiseen tukemiensa YK:n ohjelmien ja rahastojen toiminnassa. Toiseksi Suomi tähtää siihen, että oikeusvaltiokehitys on vahvemmin esillä vuoden 2015 jälkeisellä kehitysagendalla. Kolmanneksi Suomi jatkaa tukeaan kaikkien vakavimpiin kansainvälisiin rikoksiin liittyvän rankaisemattomuuden vähentämiseksi.

Äärimmäisen köyhyyden poistaminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja ympäristökestävyyden edistäminen: Suomi panostaa vahvaan ja kattavaan vuoden 2015 jälkeiseen kehitysagendaan. Toiseksi Suomi tähtää kestävän kehityksen rahoituspohjan vahvistamiseen (ml. verokysymykset), jotta ODA:n rinnalla käytettävissä on voimavaroja yhä enemmän muistakin lähteistä. Kolmanneksi Suomi pyrkii YK:n operatiivisten kehitystoimintojen tehokkuuden ja tuloksellisuuden paranemiseen. Neljänneksi Suomen tavoitteena on YK:n humanitaarisen avun järjestelmän vahvistaminen. Viides painopiste on luonnonvarojen kestävän hallinnan ja ympäristönsuojelun edistäminen.